

Maanedsoversigt over Plantesygdomme.

286. — September 1946.

Der er for September Maaned modtaget Beretninger fra 61 Medarbejdere og der er besvaret 280 Forespørgsler.

Vejret i September var karakteriseret ved en usædvanlig hyppig og stor Nedbør, der besværliggjorde Indhøstningen og ødelagde mange af de Afgrøder, der stod til Vejring paa Marken.

Lufttemperaturen laa hele Maaneden noget over Normalen, i Begyndelsen af Maaneden et Par Grader højere, i Slutningen ca. 1 Grad højere og dette Forhold har bevirket, at Korn og Frø i det fugtige Vejr har været meget tilbøjeligt til at spire paa Marken.

Nedbøren i Tidsrummet 1.—28. September beløb sig for hele Landet til 137 mm mod en Normalnedbør paa 57 mm. For de enkelte Landsdele var Nedbøren følgende i Millimeter (Normalnedbøren i Parentes): Vendsyssel 129 (53), Vestjylland 145 (67), Midtjylland 159 (62), Østjylland 151 (55), Sydlige Jylland 212 (69), Sønderjylland 157 (69), Fyn 114 (53), Midt- og Vestsjælland 116 (48), Nordøstsjælland 130 (52), Sydøstsjælland og Møn 96 (49), Lolland-Falster 95 (51) og Bornholm 73 (58).

SYGDOMME PAA LANDBRUGSPLANTER. BÆLGPLANTER.

Kløverens Bægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). Fra enkelte Egne berettes om svage, begyndende Angreb (Erik Knudsen, Sønderborg Amt; Vald. Johnsen, Skærbæk; Sv. Svendsen, Tylstrup), men intetsteds er bemærket stærke Angreb.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) konstateredes paa indsendte Lucerneplanter fra Nyborg og Odense og fra Tystofte (J. Wested) berettes, at det i August-Beretningen omtalte Angreb har bredt sig til en ny 3-aars Lucernemark, hvor Angrebet er i hurtig Udvikling.

Skivesvamp (*Pseudopeziza medicaginis*). Fra Kolind berettes om et stærkt Angreb med Bladfald i nyudlagt Lucerne (Arne Anthonsen).

Kløverens Skorpesvamp (*Phyllachora trifolii*) forekom med et usædvanlig stærkt Angreb i Rødkløver-Stammeforsøgene paa Virungaard, hvor der viste sig en betydelig Forskel paa Stammernes Modtagelighed.

BEDEROER.

Tørforraadnelse (Bormangel) rapporteres fra flere Steder paa Jorder med højt Reaktionstal (N. Mariegaard, Haarby; A. Dam Kofoed, Brørup; Toft Andersen, Vinding), men synes overvejende svagere end ellers.

Gule Blade foraarsaget af Næringsmangel o. lign. forekommer almindeligt over Størstedelen af Landet; men gennemgaaende kun i svagere Grad. Septembers rigelige Nedbør anses at have fremmet denne Gulfarvning.

Virus-Gulsot forekommer almindeligt paa Øerne og i visse østjydske og sønderjydske Egne, men overvejende kun i stærkere Grad paa Øerne. Angrebet har vist sig senere i Aar end i Fjor og har mange Steder endnu kun en pletvis Udbredelse i Markerne.

KAALROER O. A. KORSBLOMSTREDE.

Marmorering (Bormangel) i Kaalroer er sjældent bemærket i Aar. Om enkelte, ret stærke Angreb beretter Kr. Jørgensen, Hadsund.

KARTOFLER.

Kaliummangel har i Aar bevirket en for tidlig Nedvisning af mange Kartoffelmarker. Toft Andersen, Vinderup, nævner Manglen paa Staldgødning til det stærkt udvidede Kartoffelareal som en hyppig Aarsag.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). I Løbet af September fik de sildige Sorter stærke Topangreb over næsten hele Landet, selv Sorter som Alpha og Gustav Adolf fik efterhaanden betydende Angreb, men var dog i Reglen endnu ikke nedvisnet ved Maanedens Slutning. Toft Andersen, Vinderup, meddeler endog, at Alpha-Marker endnu staar grønne, ogsaa hvor de ikke er sprøjtede.

Skimmelangreb paa Knoldene (Tørforraadnelse) er meget almindelig og mange Steder ondartet (H. Gyde Christensen, Fjerritslev; Engelbrecht Jensen, Mors; S. Nørlund, Aulum; A. Anthonson, Kolind; Magnus Poulsen, Lunde; A. Dam Kofoed, Brørup; A. Mortensen, Haderslev; N. A. Drewsen, Løgumkloster; Vald. Johnsen, Skærbæk; K. M. Nielsen, Roskilde, ml. fl.). J. J. Jakobsen, Grindsted, beretter om et Sprøjtningsforsøg, hvor der var 5.5 % angrebne Knolde efter 2 % Bordeauxvædske, men 19.5 % efter ubehandlet. Iøvrigt er Angrebet værst paa fugtig Jord og efter mangelfuld Hypning. 50—60 % angrebne Knolde forekommer lokalt og Nødvendigheden af lempelig Optagning, grundig Sortering, tør Nedkuling, forsigtig Dækning og god Ventilation af Kulerne fremhæves. Arne Anthonson, Kolind, meddeler, at enkelte Landmænd vil koge og ensilere Kartofflerne straks paa Grund af de stærke Angreb. A. P. Aidt m. fl. fremhæver, at Angrebene trods alt ikke er nær saa stærke som i Fjor.

Vaad Forraadnelse (Bakterieraad) forekommer ondartet i Sønderjylland og det sydlige Jylland (N. A. Drewsen, Løgumkloster; Vald. Johnsen, Skærbæk; A. Mortensen, Haderslev; A. Dam Kofoed, Brørup;

J. J. Jakobsen, Grindsted) og i enkelte andre Egne (N. Mariegaard, Haarb), hvor Angrebsprocenter paa 25—50 ikke er sjældne. Værst er Angrebene paa daarligt afvandede og lave Arealer, hvor der under den megen Nedbør ofte har staaet Vand mellem Rækkerne. Forsigtighed ved Optagning og Nedkuling, som nævnt ovenfor for Tørforraadnelse, indskærpes.

CHR. STAPEL.

SYGDOMME PAA HAVEPLANTER.

Besvarelse af 21 af de udsendte Skemaer har givet nedenstaaende Resultat:

Sygdomme paa Havebrugsplanter	Intet Angreb	Angreb ikke almindelige		Angreb almindelige	
		svage	stærke	svage	stærke
Gul Monilia (Æble).....	3	3	5	8	6
Gul Monilia (Pære)	9	3	0	7	3
Hindbær-Stængelsyge	1	0	2	6	13
Graaskimmel paa Spiseløg	6	1	1	2	1
Selleri-Bladpletsyge	2	1	3	7	8
Chrysanthemumrust	5	1	1	1	0
Rosen-Straaleplet	0	1	2	2	13

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Gul Monilia (*Monilia fructigena*) paa Frugterne af Æble er næppe blevet mere udbredt eller alvorlig siden August, bortset fra at Svampen nu naturligvis optræder paa de sildigere Sorter. Af særlig angrebne Sorter nævnes Høve, Laxtons superb, Signe Tillisch og Cox' Pomona.

Gul Monilia paa Frugterne af Pære. Angrebet synes de fleste Steder at have været af mindre Betydning. Kun fra Sønderjylland (A. Diemer) og Sydbyn (Chr. Greve) samt fra Aarhus-Egnen (Niels Gram) meldes om mere alvorlige Angreb.

Tidligt Bladfald paa Æble omtales fra Fyn af Hans Engsbro, som mener, at det hænger sammen med tidlig Vækstafslutning.

Gitterrust (*Gymnosporangium sabinae*) paa Pære omtales fra Roskilde Amt som hyppigt forekommende paa enkelte Blade, uden at der findes Juniperus i Nærheden (G. Mayntzhusen).

Stængelsyge (*Didymella applanata*) paa Hindbær omtales i de fleste Indberetninger som udbredt og alvorlig, især hvor de afbaarne Skud ikke rettidigt er fjernede. Fra Aalborg-Hjørring Amter skrives, at Folk almindeligvis skærer de afbaarne Skud af efter Bærhøsten, men Grenene

faar næsten allevegne Lov at ligge et Sted og sprede Smitte. Sprøjtning efter Bærplukningen synes ikke at have virket sikkert (Elsebet Brandt). Sprøjtning nævnes iøvrigt kun af en enkelt anden Medarbejder (Arne Pallesen), som skriver, at Bordeauxvædsken i Eftersommeren glemmes altfor ofte.

KØKKENURTER.

Graaskimmel (*Botrytis sp.*) paa Spiseløg synes ikke at have været særlig udbredt endnu. Paa Hornum mener man, at det gode Resultat skyldes Tørring af Løgene 1 Døgn ved 35—40° Varme (Hakon Sørensen).

Selleri-Bladpletsyge (*Septoria apii*). Meddelelserne om denne Sygdom er meget forskellige; fra Sorø nævnes, at den næppe har haft Betydning for Udbyttet (Ejner Jensen), andre Medarbejdere omtaler alvorlige Angreb, hvor der ikke har været sprøjtet (Henrik Nielsen, Holbæk Amt) eller hvor Gødskningen har været utilstrækkelig (G. Mayntzhusen, Roskilde; Hakon Sørensen, Hornum). Fra Gram skrives: »Gartnerens Behandling af Frø og Planter betyder meget her. Trods 4 × 2 % Bordeauxvædskesprøjtninger har den ikke været til at holde nede i Aar« (A. Diemer).

PRYDPLANTER.

Chrysanthemumrust (*Puccinia chrysanthemi*). Enkelte alvorlige Angreb omtales fra Varde-Esbjerg-Eggen (G. Fogh-Nielsen).

Rosen-Straaleplet (*Diplocarpon rosae*). Om Sorternes forskellige Modtagelighed foreligger en Række nye Indberetninger. Af modstandsdygtige Sorter fremhæves Donald Prior, som »vinder vældigt frem af den Grund« (G. Fogh-Nielsen), Gruss an Aachen, Etoile de Hollande, Md. Jules Bauché, Poul Grambel, Gloria mundi, Nathalie Nypels. Fra Holbæk anføres følgende Rækkefølge af Angreb i et 2-aarigt, ikke-sprøjtet Parti: Næsten afløvet: Geheimrat Duisburg, $\frac{3}{4}$ afløvede: G. A. van Rossem, Marg. Mc. Gredy, Mc. Gredys Sunset, Comtesse Vandal, Ophelia, $\frac{1}{2}$ afløvede: General Mc. Arthur, Herbert Hoover, Luna, Caroline Testout, $\frac{1}{4}$ afløvede: Etoile de Hollande, Md. Jules Bauché (Henrik Nielsen). Iøvrigt bekræftes i store Træk Oplysningerne fra August.

LARS HAMMARLUND.

SKADEDYR PAA LAND- OG HAVEBRUGSPLANTER. KORN OG GRÆSSER.

Gaasebillelarver (*Phyllopertha horticola*). En Del betydelige Angreb er fundet i Rugmarker. Fra Aulum skrives saaledes om et stærkt Angreb (S. Nørlund Christensen). Fra Ikast-Bording meldes, at Larverne forekom i fantastisk Antal i en 3 Aar gammel Græsmark (N. J. Nielsen). Fra Svendborg Amt skrives om to Angreb i Rug. I det ene Tilfælde blev 1½ Td. Land praktisk talt ødelagt (A. Nielsen). Ved Faarhus angreb

Larverne en Græsplæne og ved Nykøbing Mors gik det ud over forskellige Planter i en Planteskole.

BÆLGPLANTER.

Kløversnudebiller (*Apion spp.*). Fra Bornholm skrives: »I mange Marker er Ny-Udlægget angrebet af Snudebiller, men de fleste Steder i svagere Grad« (A. Juel-Nielsen). Fra Stevns: »Angrebene almindelige og i visse Marker meget stærke. Dette er Aarsag til at Folk klager over, at Kløverudlægget er sløjt i Aar. Angrebene er særlig ondartede, hvor Marken støder op til gammel Frømark« (Aage Madsen).

BEDER.

Oldenborrelarver se Diverse.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Der er kun indløbet faa Beretninger om Angreb af 3. Generations Larver. Fra Bornholm skrives: »Tredje Generation af Bedefluens Larve har i Begyndelsen af September raseret i mange Marker, og pletvis kunde op til Halvdelen af en Roes Blade være mere eller mindre visne« (A. Juel-Nielsen). Fra Haarby paa Stevns skrives om svage Angreb flere Steder (N. Mariegaard). Paa Vestfyn er der anrettet Skade i enkelte Marker (J. Vang). Fra Koldingegnen meldes, at Larverne nu igen har ødelagt Bladene, som i betydelig Udstrækning er visne (K. Toftegaard Andersen). Fra Nr. Nebel og Sønderborg skrives om spredte, svage Angreb. Paa Tylstrup Forsøgsstation har Angrebet været helt uden Betydning i Aar. Fra Studsgaard skrives. »Endnu d. 27. Sept. findes en Del uklækkede Æg. Samtidig kan man iagttage mange Æg, der ser ud, som om de var klækkede. Ægskallen er dog tør og sammenfalden, og der findes igen Minering i Bladene. Skaden synes i Aar at have været størst i Sukkerroerne, mindre i Foder-Sukkerroer og mindst i Runkelroer. Hvor Roerne blev »blokket«, da det første Angreb viste sig, har der altid været mindst Angreb af 2. og 3. Generation« (K. Geert Petersen).

KORSBLOMSTREDE.

Oldenborrelarver se Diverse.

Kaaluglen (*Mamestra brassicae*). Fra Hjerm-Ginding Herreder skrives, at Larverne af denne Sommerfugl ribber Kaalroernes Blade i talrige Marker (Toft Andersen).

Kaalorme (*Pieris brassicae* og *rapae*). Angrebene har gennemgaaende været uden større Betydning, men i Haverne er Kaalen dog blevet afribbet en Del Steder. Fra Roskilde skrives saaledes: »Kaalormene har anrettet en Del Skade paa forskellige Kaalarter samt i enkelte Kaalroemarker, hvor de dog ikke har gjort større Skade« (K. M. Nielsen). Fra Gram: »I lune Haver er Angrebene stadig stærke, men DDT-Midlerne tager dem godt« (Diemer). Fra Tylstrup: »Der er for Tiden en Del Kaalorme fremme i Roerne, som pletvis raseres ret ondartet« (Sv. Svendsen).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Skadevirkningen i Kaalroerne bedømmes i Almindelighed ret mildt og er blevet mindre end ventet. Kun tre Indberetninger, der alle er fra Jylland, skriver om alvorlig Optræden af Halsforraadnelse.

Kaalfluelarver (*Chortophila spp.*). Fra Jylland skrives: »Paa Planteavlsudstillingerne er de fleste Kaalroer mineret i Bunden« (N. Gram). Fra Fjerritslev: »Larverne minerer nu i de Marker, der er udlagt til Frø ganske betydeligt« (H. Gyde Christensen).

SKÆRMPLANTER.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Flertallet af Beretningerne melder om betydelige Angreb. Fra Roskilde skrives: »Almindeligt Angreb. Sprøjtning med Frugttrækarbolineum har gavnet i mange Haver« (Gerda Mayntzhusen). Fra Mors: »Forfærdende mange og stærke Angreb ogsaa paa Persille og Persillerod« (Egon Hansen). Fra Skærbæk: »Dette Skadedyr har raseret i saa godt som alle Marker« (V. Johnsen).

PRYDPLANTER.

Narcisaal (*Tylenchus dipsaci*). Et meget stærkt Angreb fandtes paa Narcisløg indsendt fra et Gartneri nær København.

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Bladlus (*Aphididae*) paa Frugttræerne. Selv om Bladlus kan ses endnu, særlig paa unge Frugttræer, saa er Angrebene dog overstaaet for i Aar.

Frugttræbladhvepsen (*Eriocampoides limacina*). Fra Varde skrives om slemme og almindelige Angreb paa Tjørn. Fra Nr. Nebel meldes, at Larven i en privat Have angreb Blomme ret stærkt, men lod andre Frugttræer i Fred (K. Geert Petersen).

Syrebladhvepsen (*Ametastegia glabrata*). Fra Vejro skrives: »I Fjor var $\frac{1}{3}$ af Æblerne angrebet af denne Larve. I Aar har vi sprøjtet Pileurterne med Idosect, og blot vi har været der et Par Gange, har vi ingen Angreb« (Aton Andersen).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Indberetningerne lyder ret forskelligt, men Tilstanden synes at være omtrent som »normalt«. Fra Maribo skrives: »Kan ikke mindes at have set saa faa Angreb før« (G. Jensen). Fra Sydfyn: »Æblevikleren er meget udbredt og er medvirkende til meget store Ødelæggelser foraarsaget af Monilia« (Chr. Greve). Fra Aalborg-Hjørring: »Værst paa rigtbærende Træer, hvor Frugten har faaet Lov til at hænge i Klynger« (Elsebet Brandt).

Blommevikleren (*Laspeyresia funebrana*). Fra Maribo skrives, at der enkelte Steder har været ret stærke Angreb paa Svedskeblomme. Ellers foreligger der kun Meddelelser om svage Angreb.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Miderne har talrige Steder opformeret sig kraftigt i Efteraarets Løb. Fra Aalborg-Hjørring Amt skrives saaledes: »Angrebene er meget udbredt heroppe.

Høstsprøjtninger med Svovlkalk eller Svovlpræparater er ikke gennemført ret mange Steder, men hvor de har været anvendt paa midebefængte Træer, er Resultatet heller ikke udeblevet« (Elsebet Brandt). Fra Mors: »Angreb findes i næsten enhver Have her paa Øen. Mange Angreb er stærke« (Egon Hansen).

Raadyr (*Cervus capreola*). Fra Sydfyn skrives: »I en 7 Tdr. Land stor Nyplantning med Æbletræer er alle Bladene fuldstændig ædt af først i September. Skuddene er ikke rørt. Plantningen ligger ved Skov. I en nærliggende Plantning er Bladene paa den nedre Halvdel af 3-aarige Kirsebærtræer ogsaa ædt af, medens 15-aarige Æbletræer ikke er rørt« (H. Engsbros).

DIVERSE.

Oldenborrelarver (*Melolontha vulgaris* og *hippocastani*). Fra Stevns skrives om et enkelt Angreb (N. Mariegaard). Fra Sorø meldes om Angreb i en Kartoffelmark, samt i en Lucernemark, hvor der fandtes en ualmindelig Mængde store Larver (Flensted-Andersen). Enkelte svage Angreb er set paa Skelskøregnen (H. Wraae-Jensen). Fra Kolind skrives, at Larverne forekommer ret udbredt og bl. a. er fundet ret talrigt i en Bederoemark (A. Anthonsen). Fra Stenstrup meldes, at Larverne har gjort stor Skade i nyudplantede Jordbær, og at de ogsaa ødelægger Hindbærplanter (Ejner Jensen). En Del Angreb, der var rapporteret fra Rugmarker, viste sig at skyldes Gaasebillelarver.

Knoporme (*Agrotis segetum*). De fleste Indberetninger karakteriserer Angrebene som ret svage, men der er dog en Del Steder anrettet Skade paa Kartofler og Roer, ligesom der meldes om Angreb paa Porrer. Kartoflerne synes at have lidt mest.

Gammauglen (*Plusia gamma*). I Maanedens første Halvdel fløj Uglerne ret talrigt mange Steder, navnlig i Kløvermarker og paa Lyngarealer. Senere er de kun bemærket faatalligt. Lokalt har der fundet nogen Æglægning Sted, thi der er bemærket enkelte Larveangreb (Tylstrup, Odsherred). Paa Statens plantepatologiske Forsøg fandtes en næsten fuldvoksen Larve d. 2. September.

PROSPER BOVIEN.

